

Bruxelles, 13. svibnja 2025.
(OR. en)

8853/25

CULT 48
JEUN 68
AUDIO 39
PI 86
EDUC 145
EMPL 173
SOC 276
DIGIT 86
RECH 204
STAT 24

ISHOD POSTUPAKA

Od:	Glavno tajništvo Vijeća
Za:	Delegacije
Predmet:	Zaključci Vijeća o potpori mladim umjetnicima te kulturnim i kreativnim djelatnicima na početku karijere

Za delegacije se u prilogu nalaze navedeni zaključci Vijeća koje je Vijeće (obrazovanje, mladi, kultura i sport) odobrilo na sastanku 13. svibnja 2025.

Zaključci Vijeća o potpori mladim umjetnicima te kulturnim i kreativnim djelatnicima na početku karijere

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

UZIMAJUĆI U OBZIR:

1. intrinzičnu vrijednost kulture kao zajedničkog dobra, umjetničku slobodu i kulturnu raznolikost, kao i ulogu kulturnih i kreativnih sektora u društveno-gospodarskom razvoju Europe i jačanju europskog identiteta, osjećaja zajedništva i načela demokracije;
2. činjenicu da su umjetnici te kulturni i kreativni djelatnici pokretači kreativnosti i inovacija, da utjelovljuju kulturne vrijednosti, promiču društvenu i gospodarsku koheziju Europe, jačaju blagostanje, raznolikost i uključivost naših demokratskih društava te djeluju kao održivi pokretači lokalnog i regionalnog razvoja;
3. ulogu mladih umjetnika te kulturnih i kreativnih djelatnika u povećanju otpornosti i održivosti kulturnog sektora;
4. ključan doprinos koji mladi umjetnici te kulturni i kreativni djelatnici daju kulturnoj raznolikosti svojim svježim i kreativnim pristupom i inovativnim konceptima, kao i njihov doprinos održavanju i promicanju međunarodnog mira i sigurnosti¹;
5. činjenicu da u pravu EU-a ili u pravnim sustavima država članica ne postoji jasna definicija „mladih umjetnika” ili „mladih kulturnih i kreativnih djelatnika”²;

¹ Pakt UN-a za budućnost, koji je donijela Opća skupština UN-a na sastanku na vrhu o budućnosti 22. rujna 2024.

² Izrazi korišteni u ovom dokumentu dodatno su objašnjeni u Prilogu pod „Definicije”.

6. činjenicu da je, bez obzira na njihovu ulogu ili status zaposlenika ili samozaposlenih osoba i neovisno o rodnoj neravnopravnosti i drugim oblicima nejednakosti, društveni i profesionalni položaj mladih umjetnika te kulturnih i kreativnih djelatnika, ovisno o umjetničkoj domeni u kojoj djeluju, često obilježen nesigurnošću, radom s prekidima i nepredvidivim prihodima, slabim položajem u odnosu na naručitelje i nedovoljnim ili nikakvim pristupom socijalnoj sigurnosti;
7. činjenicu da mladi umjetnici te kulturni i kreativni djelatnici koji ulaze na tržište rada često imaju ograničeno znanje o poduzetništvu, ekonomiji, računovodstvu, pravnim okvirima (uključujući autorska prava i druga prava intelektualnog vlasništva), pristupu financiranju i socijalnoj sigurnosti;
8. činjenicu da mladi umjetnici te kulturni i kreativni djelatnici, unatoč svojem umjetničkom obrazovanju, često ne uspijevaju pronaći kvalitetan posao u kulturnom i kreativnom sektoru ili su prisiljeni tražiti dodatne načine da zarade za život;
9. ulogu javnih i privatnih kulturnih institucija u stvaranju prilika za zapošljavanje, među ostalim pružanjem informacija o zapošljavanju i mentorstvu itd. za mlade umjetnike te kulturne i kreativne djelatnike;
10. potrebu za inicijativama kojima se podupiru mladi umjetnici te kulturni i kreativni djelatnici koji započinju karijeru te za sustavnijim pristupom pružanju potpore takvim pojedincima;

11. činjenicu da se mladi umjetnici te kulturni i kreativni djelatnici općenito smatraju slabo plaćenima i da moraju imati pravedne i primjerene prihode koji su odraz njihova obrazovanja, stvarnih kompetencija i profesionalnog iskustva³;
12. činjenicu da su važnost i priroda rada povezanog s kulturnim i kreativnim sektorima i složenost kreativnog procesa u javnosti slabo prepoznate;

POZIVA DRŽAVE ČLANICE DA NA ODGOVARAJUĆIM RAZINAMA:

13. prepoznaju jedinstvene značajke umjetničkih zanimanja i njihove radne uvjete obilježene izazovima, među kojima su prepreke povezane s invaliditetom i rodom te društvene i rasno motivirane prepreke, potrebu da se takva zanimanja smatraju izvorom sredstava za život i potrebu za odgovarajućim poštovanjem autorskog prava i srodnih prava, kao i drugih prava intelektualnog vlasništva dodijeljenih umjetnicima te kulturnim i kreativnim djelatnicima u vezi s rezultatima njihovih profesionalnih aktivnosti;
14. prepoznaju važnost mentalnog zdravlja i izazove s kojima bi se mladi umjetnici te kulturni i kreativni djelatnici mogli suočavati te potiču razvoj odgovarajućih mjera potpore;
15. razmotre razvoj ili poboljšanje adekvatne socijalne sigurnosti i socijalnih prava za mlade umjetnike te kulturne i kreativne djelatnike;

³ Rezolucija Europskog parlamenta od 21. studenoga 2023. s preporukama Komisiji o okviru EU-a za socijalni i profesionalni položaj umjetnika i radnika u kulturnom i kreativnom sektoru (2023/2051(INL)).

16. ako je to potrebno, nastoje osmisliti sadržaje u umjetničkom obrazovanju kojima bi se mladima olakšalo stjecanje svih potrebnih kompetencija u kulturnom i kreativnom sektoru te ih se podučilo o važnim temama kao što su mogućnosti zapošljavanja, poduzetništvo, poštene prakse, autorska prava i širi okvir intelektualnog vlasništva, digitalni i tehnološki alati, uključujući umjetnu inteligenciju i njezine potencijalne oblike upotrebe i moguće rizike, zakonska prava i obveze, socijalna sigurnost, borba protiv seksualnog i rodno uvjetovanog nasilja te, u širem smislu, borba protiv svih oblika diskriminacije, promidžba i marketing, izgradnja prisutnosti na internetu i kreiranje odnosa s digitalnom publikom;
17. potiču dionike u području umjetničkog obrazovanja da osmisle projekte koji će se podupirati u okviru EU-ova programa Erasmus+ za obrazovanje i razvoj vještina mladih umjetnika te kulturnih i kreativnih djelatnika;
18. potiču dionike u području umjetničkog obrazovanja da dodatno razviju i ojačaju ulogu svojih službi za profesionalno usmjeravanje ili sličnih institucija ili, ako je to potrebno, da potiču suradnju između savjetnika za karijeru i kulturnih institucija koje djeluju u državama članicama EU-a;
19. nastave podupirati prisutnost mladih umjetnika te kulturnih i kreativnih djelatnika u kulturnom i kreativnom sektoru pružanjem informacija o programu Kreativna Europa i drugim relevantnim europskim programima i inicijativama, uključujući fondove kohezijske politike;

20. promiču i potiču, ako je to primjereno, informalne i neformalne oblike učenja za sve (npr. putem amaterske umjetnosti) i cjeloživotno učenje za mlade umjetnike te kulturne i kreativne djelatnike (npr. putem radionica i umjetničkih rezidencija) kako bi se stimulirao njihov razvoj i kako bi stekli znanje i vještine potrebne za pokretanje karijere;
21. razmotre razvijanje i promicanje postojećih multidisciplinarnih mreža suradnje između umjetnika te kulturnih i kreativnih djelatnika koji djeluju u raznim kulturnim i kreativnim sektorima, zajedno s predstavnicima javne uprave, poduzeća, industrije i akademske zajednice, među ostalim u najudaljenijim regijama i regijama u nepovoljnom položaju te prekomorskim zemljama i područjima;
22. podupiru prve javne nastupe i ishode kreativnih i umjetničkih aktivnosti u raznim kulturnim i kreativnim sektorima i povećaju vidljivost mladih umjetnika te kulturnih i kreativnih djelatnika koji započinju karijeru, kako u tradicionalnim tako i u novim područjima, među ostalim stvaranjem namjenskih programa;
23. razmotre promicanje i razvijanje učinkovitih sustava potpore i programa poticaja za privatno pokroviteljstvo namijenjenih mladim umjetnicima te kulturnim i kreativnim djelatnicima kao nedovoljno zastupljenim skupinama na tržištu rada, uz istodobno osiguravanje integracije pravednih načela u pogledu primjerene naknade i radnih uvjeta u strategije financiranja;

24. održavaju i nastave razvijati programe stipendija za mlade umjetnike te kulturne i kreativne djelatnike;
25. razmotre razvijanje i promicanje postojećih instrumenata ili stvaranje novih alata (npr. u obliku internetskih portala/vodiča/biltena) s korisnim informacijama, primjerima najbolje prakse i vijestima o tržištu rada za mlade umjetnike te kulturne i kreativne djelatnike, i razmotre razvoj znanja o zapošljavanju mladih umjetnika te kulturnih i kreativnih djelatnika, uključujući osobe s invaliditetom i osobe s manje mogućnosti;
26. razmotre podupiranje i poticanje inicijativa kojima se izravno povezuju etablirani i mladi umjetnici te kulturni i kreativni djelatnici, kao što su događanja namijenjena povezivanju i umrežavanju ili programi mentorstva, kako bi se olakšala tranzicija iz obrazovanja u zaposlenje u kulturnom i kreativnom sektoru;
27. redovito ažuriraju svoje doprinose platformi CreativesUnite u vezi s radnim uvjetima u kulturnom i kreativnom sektoru i mjerama, uključujući one koje se primjenjuju na ukrajinske umjetnike⁴;

⁴ <https://creativesunite.eu/>.

POZIVA EUROPSKU KOMISIJU I DRŽAVE ČLANICE DA NA ODGOVARAJUĆIM RAZINAMA I U SVOJIM PODRUČJIMA NADLEŽNOSTI:

28. u skladu s raspravama u Vijeću i Europskom parlamentu promiču odgovarajuće uvjete za socijalnu i profesionalnu situaciju mladih umjetnika te kulturnih i kreativnih djelatnika kao ključno pitanje u budućem strateškom okviru EU-a za kulturu, sljedećem planu rada EU-a za kulturu, kao i stalnom dijalogu s europskim socijalnim partnerima i dionicima;
29. potiču mlade umjetnike te kulturne i kreativne djelatnike da sudjeluju u postojećim programima kao što su Kreativna Europa (uključujući program „Kultura pokreće Europu”), Erasmus+, Erasmus za mlade poduzetnike i Obzor Europa. Ujedno prema potrebi stvaraju poticaje kako bi se mladim umjetnicima te kulturnim i kreativnim djelatnicima omogućilo da razmjenjuju primjere najbolje prakse i steknu iskustvo u državama članicama EU-a i drugim zemljama koje sudjeluju u tim programima. U tu bi svrhu trebalo poticati inicijative u vezi sa sastancima za međusobnu razmjenu informacija ili zajedničkim komunikacijskim platformama među nacionalnim kontaktnim točkama programa Erasmus+, Kreativna Europa i Obzor Europa;
30. dodatno promiču program Kreativna Europa, uključujući djelovanje u području mobilnosti „Kultura pokreće Europu” i druge inicijative, čime se mladim umjetnicima te kulturnim i kreativnim djelatnicima omogućuje sudjelovanje u pojedinačnim projektima kulturne mobilnosti i rezidencijama u svim zemljama sudionicama programa Kreativna Europa, a možda i šire, što im može pomoći u razvoju i produbljivanju međunarodnih profesionalnih odnosa;

31. potiču projekte koji uključuju istraživanje situacije mladih umjetnika te kulturnih i kreativnih djelatnika koji ulaze na tržište rada, uzimajući u obzir radno zakonodavstvo, oporezivanje i socijalnu zaštitu;
32. promiču dodanu vrijednost socijalnog dijaloga kao alata za poboljšanje radnih uvjeta mladih umjetnika te kulturnih i kreativnih djelatnika na nacionalnoj razini i razini EU-a te podupiru mjere koje se temelje na već ostvarenom radu na razini EU-a u pogledu mobilnosti, oporezivanja (uključujući PDV), socijalne sigurnosti, sigurnosti i zdravlja na radu, pružanja informacija i drugih pitanja povezanih s umjetnicima te kulturnim i kreativnim djelatnicima te promiču razmjenu znanja i primjera najbolje prakse u kulturnom i kreativnom sektoru;
33. uz potpuno poštovanje njihove autonomije, preporučuju kulturnim institucijama i kolektivnim odborima da promiču sudjelovanje mladih umjetnika te kulturnih i kreativnih djelatnika u postupku donošenja odluka;
34. razmotre uključivanje podataka o mladim umjetnicima te kulturnim i kreativnim djelatnicima u javnu statistiku, ako je to primjereno i bez nametanja prekomjernog administrativnog opterećenja;
35. kako bi se poboljšala relevantnost vještina programa obrazovanja i osposobljavanja, promiču, ako je to primjereno, redovite i usporedive paneuropske sustave za praćenje osoba s diplomom na temelju paneuropskog iskustva iz pilot-projekta „Eurograduate”;
36. olakšaju i podupiru prekograničnu prenosivost kompetencija u kulturnom i kreativnom sektoru;

37. razmotre podupiranje stvaranja i širenja visokokvalitetnih pripravništava za mlade umjetnike te kulturne i kreativne djelatnike, kao i kulturne i kreativne razmjene olakšane putem relevantnih europskih programa i inicijativa, uključujući kohezijske fondove, koji mogu pomoći u razmjeni primjera najbolje prakse i povezivanju organizacija za obrazovanje, osposobljavanje i mlade s organizacijama u kulturnom i kreativnom sektoru;
38. nastave podupirati, prema potrebi, kulturnu dimenziju programa Erasmus+, kojim se podupiru projekti mobilnosti i suradnje visokih učilišta u području umjetnosti i kulture, otvaraju mogućnosti za mlade da otkriju kulturu i angažiraju se unutar nje, a tisućama se ustanova i udruga koje rade u području kulturne baštine omogućuje da razviju svoje obrazovne programe;
39. razmotre pružanje potpore mladim umjetnicima te kulturnim i kreativnim djelatnicima s ograničenim mogućnostima, kao što su pripadnici manjina ili osobe iz trećih zemalja pridruženih programu Kreativna Europa i ugroženi i raseljeni umjetnici koji dolaze u EU, kako bi im se pomoglo da povećaju svoje prihode i ojačaju svoju konkurentnost na tržištu rada (putem inicijativa kao što su umjetničke rezidencije, pravni savjeti, tečajevi, osposobljavanje i financijska sredstva za promicanje kreativnosti);
40. iskoriste i dodatno razviju postojeće platforme za predstavljanje primjera najbolje prakse⁵ koji postoje u državama članicama kako bi mladi umjetnici te kulturni i kreativni djelatnici postali vidljiviji;
41. sagledaju provedbu ovih zaključaka do 2029.;

⁵ Npr. Europska platforma za promicanje novih umjetnika (2021. – 2023.): <https://culture.ec.europa.eu/creative-europe/creative-europe-culture-strand/european-platforms>; Program razvoja umjetnika (ADP) koji financira Institut EIB-a: <https://institute.eib.org/whatwedo/arts/artists-residencies/>.

POZIVA EUROPSKU KOMISIJU DA:

42. razmotri mapiranje postojećih definicija mladih umjetnika te kulturnih i kreativnih djelatnika u državama članicama kako bi se omogućila usporedba podataka među zemljama i različitim područjima/domenama;
43. nadovezujući se na uspjeh programa Kreativna Europa, dodatno promiče inicijative koje su općenito posvećene mladim umjetnicima te kulturnim i kreativnim djelatnicima;
44. nastoji pojednostavniti postupke podnošenja zahtjeva za financiranje sredstvima EU-a kako bi se mladim umjetnicima te kulturnim i kreativnim djelatnicima smanjilo administrativno opterećenje;
45. razmotri razvoj mogućnosti za mlade umjetnike te kulturne i kreativne djelatnike u postojećim europskim programima i relevantnim budućim politikama;
46. nastavi razvijati postojeće tematske mreže za umjetnike te kulturne i kreativne djelatnike koji djeluju u raznim kulturnim i kreativnim sektorima⁶ sufinancirane u okviru programa Kreativna Europa kako bi se oslobodio potencijal mladih umjetnika te kulturnih i kreativnih djelatnika koji započinju karijeru;
47. nastavi poticati istraživanja u tom području, uključujući međusektorska istraživanja; provede analizu kojom se kultura povezuje s različitim znanstvenim i gospodarskim područjima; te razmotri stvaranje interdisciplinarnih istraživačkih mreža koje financira EU, s posebnim naglaskom na mladim umjetnicima i kreativnim djelatnicima, kako bi se istražile poveznice između kulturnih i kreativnih aktivnosti te znanosti, tehnologije, ekonomije, socijalnih inovacija i zdravlja.

⁶ Europske mreže: <https://culture.ec.europa.eu/creative-europe/creative-europeculture-strand/european-networks>.

Definicije:

Za potrebe ovih zaključaka:

- *mladim umjetnicima te kulturnim i kreativnim djelatnicima* smatraju se osobe u dobi od 18 do 30 godina, kao i novi umjetnici te kulturni i kreativni djelatnici bilo koje dobi koji započinju karijeru;
- *kulturni i kreativni sektori* znači svi sektori⁷:
 - a) čije aktivnosti, od kojih mnoge imaju potencijal za stvaranje inovacija i otvaranje radnih mjesta, osobito na temelju intelektualnog vlasništva:
 - i) temelje se na kulturnim vrijednostima te umjetničkim i drugim pojedinačnim ili zajedničkim kreativnim izričajima; i
 - ii) obuhvaćaju razvoj, stvaranje, produkciju, širenje i očuvanje robe i usluga koje utjelovljuju kulturni, umjetnički ili drugi kreativni izričaj te povezane funkcije kao što su obrazovanje ili upravljanje;
 - b) bez obzira na:
 - iii) to jesu li aktivnosti tih sektora usmjerene na tržište;
 - iv) vrstu strukture koja provodi te aktivnosti; i
 - v) to kako se ta struktura financira.

Ti sektori obuhvaćaju, među ostalim, arhitekturu, arhive, knjižnice i muzeje, umjetničke zanate, audiovizualni sektor (uključujući film, televiziju, videoigre i multimediju), materijalnu i nematerijalnu kulturnu baštinu, dizajn (uključujući modni dizajn), festivale, glazbu, književnost, izvedbene umjetnosti (uključujući kazalište i ples), knjige i izdavaštvo, radio i vizualne umjetnosti.

⁷ Uz poseban naglasak na onima spomenutima u članku 2. stavku 1. Uredbe (EU) 2021/818 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. svibnja 2021. o uspostavi programa Kreativna Europa (2021. – 2027.) i stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 1295/2013.

Referentni dokumenti:

- Rezolucija Vijeća o planu rada EU-a za kulturu za razdoblje 2023. – 2026. (2022/C 466/01)
- Zaključci Vijeća o pristupu mladih kulturi (SL C 326, 3.12.2010., str. 2.)
- Zaključci Vijeća o poticanju kreativnog i inovativnog potencijala mladih (SL C 169, 15.6.2012., str. 1.)
- Zaključci Vijeća o mladim kreativnim generacijama (2019/C 189/06)
- Zaključci Vijeća o mladima i budućnosti rada (2019/C 189/05)
- Zaključci Vijeća o oporavku, otpornosti i održivosti kulturnog i kreativnog sektora (2021/C 209/03)
- Zaključci Vijeća o jačanju međukulturnih razmjena putem mobilnosti umjetnika te kulturnih i kreativnih djelatnika te putem višejezičnosti u digitalnom dobu (2022/C 160/07)
- Zaključci Vijeća o ugroženim i raseljenim umjetnicima (2023/C 185/09)
- Zaključci Vijeća o poboljšanju i poticanju pristupa kulturi (C/2024/7446)

- Uredba (EU) 2021/818 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. svibnja 2021. o uspostavi programa Kreativna Europa (2021. – 2027.) i stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 1295/2013
- Rezolucija Europskog parlamenta od 20. listopada 2021. o položaju umjetnika i kulturnom oporavku u EU-u (2020/2261(INI))
- Rezolucija Europskog parlamenta od 21. studenoga 2023. s preporukama Komisiji o okviru EU-a za socijalni i profesionalni položaj umjetnika i radnika u kulturnom i kreativnom sektoru (2023/2051(INL))
- Izvješće OMK-a o statusu i radnim uvjetima umjetnika i kulturnih i kreativnih stručnjaka: <https://op.europa.eu/hr/publication-detail/-/publication/01fafa79-1a13-11ee-806b-01aa75ed71a1/language-en>
- Izvješće platforme Glasovi kulture naslovljeno *Youth, Mental health and Culture* (Mladi, mentalno zdravlje i kultura), 2023.
- Platforma za uvjete rada umjetnika na internetskim stranicama CreativesUnite, na kojoj se objavljuju i ažuriraju rezultati istraživanja i nalazi skupine za otvorenu metodu koordinacije: <https://creativesunite.eu/work-condition/>
- Konvencija o zaštiti i promicanju raznolikosti kulturnih izričaja (2005.)
- Pilot-projekt Eurograduate: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/51f88c2e-a671-11ea-bb7a-01aa75ed71a1/language-en>;
- Povelja s Porto Santa naslovljena *Culture and the promotion of Democracy: Towards a European Cultural Citizenship* (Kultura i promicanje demokracije: prema europskom kulturnom građanstvu) (2021.)
- *Recommendation Concerning the Status of the Artist* (Preporuka u vezi sa statusom umjetnika), UNESCO 1980.

- *Empowering creativity: implementing the UNESCO 1980 Recommendation; 5th global consultation 2023* (Jačanje kreativnosti: provedba UNESCO-ove preporuke iz 1980.; 5. globalno savjetovanje 2023.)
- *Defending Creative Voices: Artists in emergencies, Learning from the safety of journalists* (Obrana kreativnih glasova: Umjetnici u kriznim situacijama, pouke iz sigurnosti novinara), UNESCO 2023.
- Smjernice Europske komisije o kolektivnim ugovorima samozaposlenih osoba bez zaposlenika
- Preporuka Vijeća od 13. svibnja 2024. naslovljena „Europa u pokretu’ – mogućnosti za mobilnost u svrhu učenja za sve” (Europa.eu)
- Okvir UNESCO-a za obrazovanje u području kulture i umjetnosti, 2024.
